

Ontwerp-MAP-onderzoeksvraag: Naar een Versnellingsagenda Duurzame Mobiliteit Uithof

Aan: Jerry van Dijk Coördinator Milieuwetenschappelijk Adviesproject.
Van: Jan Korff de Gidts, Kracht van Utrecht
Datum: 20 januari 2014

Introductie

Ieder jaar organiseert Universiteit Utrecht de cursus Milieuwetenschappelijk Adviesproject (kortweg MAP). In de cursus MAP gaan groepjes 3e-jaars (veelal beta & gamma) studenten van onze bacheloropleidingen Milieunatuurwetenschappen en Milieumaatschappijwetenschappen op een projectmatige manier aan de slag met een multi-disciplinaire milieuvraag van een externe organisatie.

Het Kracht van Utrecht-initiatief heeft MAP de vraag voorgelegd een Versnellingsagenda voor Duurzame Mobiliteit Uithof samen te stellen.

Situatieschets en ambities

Anno 2014 doen zich in de Uithof (met name in spits) conflicten tussen verkeerstromen voor. Op en rond de Uithof en het UMC strijden automobilisten, fietsers, OV-gebruikers, voetgangers en patiënten om voorrang. Zowel bij de P&R-de Uithof, afslag A28 als op de Universiteitsweg, bij de parkeergarages van UMC en de Weg tot de Wetensschap en het Herculesplein, afslag Waterlinieweg doen zich, mede afhankelijk van de instelling van verkeersregelinstanties (verkeerslichten) opstoppen voor.

In opdracht van de Universiteit heeft het Utrechts Adviesbureau Movares deze verkeersconflicten voor 2013 en 2020 met simulatie-technieken met filmpjes in kaart gebracht¹.

Afhankelijk van de gehanteerde aannames (beleid, afschaffen OV-studentenkaart, scenario's, aanpassingen en acties, gedrag) zullen deze verkeersconflicten kunnen toenemen, verergeren of verminderen.

De gemeente Utrecht heeft in "Utrecht aantrekkelijk en bereikbaar 2030" haar visie op Duurzame Mobiliteit neergelegd, de fiets als primaire vervoermiddel in de stad aangegeven en een schaa sprong in de ontwikkeling van een Fiets en OV-tramnetwerk in samenwerking met de BRU uitgewerkt. De gemeente wil een verschuiving² realiseren in meer fiets en OV-gebruik t.o.v. het aandeel auto. Dat wil zeggen een verschuiving in de modal split, uitgedrukt in aantallen vervoerskilometers of verplaatsingen³.

Veel kennisorganisaties in de Uithof hebben Het Nieuwe Werken en mobiliteitsmanagement als onderdeel van het personeelsbeleid geïntroduceerd waarmee zij werknemers stimuleren een gewogen keuze te maken in thuiswerken, in het tijdstip van verplaatsing of keuze voor een bepaald vervoermiddel.

Interessant is na te gaan in hoeverre er op de Uithof sprake is van verschillende ambities op dit gebied, in hoeverre er in de praktijk verschillende snelheden bestaan en welke leerprocessen er spelen.

¹ In overleg met de Universiteit en Hogeschool zijn filmpjes en apportages beschikbaar.

² Anders gezegd: Een modal shift in de modal split realiseren.

³ Modal split = de verdeling van de verplaatsingen over de vervoerwijzen. Uitgedrukt in aantallen verplaatsingen of voertuigkilometers.

Voor de ontwikkeling van de modal split zijn de volgende onderwerpen van belang:

- Onzeker is wat het effect is van de (eventuele) afschaffing van de OV-studentenkaart
- Voor 2018 wordt verwacht dat de Uithoftram (Utrecht CS-Vaartse Rijn-Uithof) rijdt
- In 2018 (pas) neemt het volgende kabinet een definitieve beslissing voor het aanspreken van de gereserveerde 1 miljard euro uit het MIRT-budget 2020 / 2020-2028 voor de (eventuele) verbreding van de A27 met 2x7 rijstroken.
- Het bestemmingsplan Uithof biedt uitbreidingsmogelijkheden voor wonen en het mixen van functies, maar nauwelijks of geen mogelijkheden voor het uitbreiden van de parkeernorm of bestaande parkeerterreinen.

Voor de verdere ontwikkeling van het ruimtegebruik zijn van belang:

- De belangstelling voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling en uitbreiding van de Uithof / Utrecht Sciencepark is groot. Danone Nutricia Research Centre heeft zich in 2013 op de Uithof gevestigd. Naast uitbreidingen van de Hogeschool Utrecht ("vanaf 2016 in zijn geheel gevestigd op het Utrecht Science Park") is de komst van RIVM (uit de Bilt) in beeld en zijn er plannen van het UMC voor een landelijk Kinderkankercentrum Prinses Maxima Centrum/uitbreiding van het Antoni van Leeuwenhoekziekenhuis.
- Naast de zakelijke dienstverlening in Rijnsweerd is er ook in de omliggende "groene" gemeenten zoals de Bilt is allerlei bedrijvigheid, met name op het gebied van life sciences (o.a. Berg en Bos). Ook in Zeist zijn centra van zakelijke en financiële dienstverlening (Achmea, PPGM en Triodosbank) gevestigd.
- Dankzij alle dynamiek ontstaan de contouren van een internationaal georiënteerd kenniscluster met een concentratie van topbedrijven, prachtig gelegen in het groen⁴.
- De landgoederen Amelisweerd en Rhijnauwen, Houdringe, Sandwijk en Oostbroek vormen in dit gebied de groene parels als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur, Kenniswerkers vinden natuur en groen belangrijke voorzieningen dichtbij hun werk- en woonomgeving.

De veronderstelling bij bovenstaande aspecten is dat de ruimtelijke ambities voor de Uithof het (extra) noodzakelijk maken een omslag te maken naar een meer duurzame mobiliteit en mobiliteitsmanagement.

De Kracht van Utrecht omschrijft duurzame mobiliteit als volgt⁵:

Duurzame mobiliteit omschrijven we als het je zo efficiënt mogelijk verplaatsen met je eigen energie (lopen en fietsen) of met zo weinig mogelijke, maar wel hernieuwbare energie.

Afbakening en onderzoeksvraag

In dit voorstel voor een onderzoeksvraag aan MAP ligt de prioriteit bij de Uithof – Utrecht Science Park en de belangrijkste betrokken organisaties van kenniswerkers, zoals de UU en HU en de overheid. Het kader voor de gebiedsontwikkeling wordt gevormd door het gebied Utrecht Oost – Uithof – De Bilt – Zeist – Bunnik.

Als ontwerp-onderzoeksvraag leggen wij de MAP-studenten voor:

Hoe luidt de Versnellingsagenda Duurzame Mobiliteit Uithof, als bijdrage aan het versterken van de ruimtelijke kwaliteit van het gebied?

⁴ Brochure Rondetafelconferentie 20 november 2013 "Samen investeren in Utrecht-Oost/Science Park"

⁵ Bijdrage aan de Footprint Challenge Utrecht, thema mobiliteit, Jan Korff de Gidts, 24 oktober 2013

Deelvragen:

1. Wat zijn de ambities van kennisorganisaties in de Uithof op het gebied van duurzame mobiliteit en mobiliteitsmanagement 2014 – 2018 en hoe kunnen deze ambities van kennisorganisaties in de Uithof op het gebied van duurzame mobiliteit, mobiliteitsmanagement, (o.a. modal split en modal shift) onderling worden vergeleken?
2. Hoe luidt het leerproces van organisaties? Wat zijn daarin de succesfactoren?
3. In hoeverre strookt dit beleid met het beleid van de rijksoverheid en de gemeente Utrecht i (Visie Utrecht Aantrekkelijk en Bereikbaar 2020 - 2030) ?
4. Welke invloed hebben de ruimtegebruikers in de Uithof op de ontwikkeling van mobiliteit of juist duurzame mobiliteit, welke acties kunnen kennisorganisaties zelf genereren?
5. Hoe kunnen betrokken partijen, samen met de overheid de ontwikkeling naar duurzame mobiliteit versnellen?
6. Hoe luidt een Versnellingsagenda Duurzame Mobiliteit spelen?
7. Welke acties zijn nuttig en noodzakelijk om deze versnellingsagenda met succes aan te pakken?

Overwegingen bij de onderzoeksvragen:

De gedachte is dat de groei van het autoverkeer naar de Uithof kan en moet worden beperkt of meer gespreid in de tijd en dat er nieuwe technologische ontwikkelingen zijn waar beter op kan worden ingespeeld. Dit is noodzakelijk om de druk op de aansluitingen op stedelijke, regionale en doorgaande wegen te reduceren en de ruimtelijke kwaliteit op de Uithof zelf te versterken.

Een Versnellingsagenda kan bestaan uit extra inspanningen in zaken als OV-ontsluiting, fietsvoorzieningen, deelfietsen en deelauto's, mobiliteitsmanagement, toepassing van gepersonaliseerde reisinformatie, beloningssystemen etc. Uit de agenda zouden dan gezamenlijke afspraken kunnen voortkomen.

Te benutten bronnen en contacten:

- Universiteit Utrecht
- Hogeschool Utrecht
- Utrecht Science Park
- Gemeente Utrecht
- BRU/Provincie Utrecht
- Kracht van Utrecht
- En anderen

Even tot zover.

